

شفافیت در سال ۲۰۰۶ کشورمان با نمره ۲/۷ در جایگاه ۱۰۵ رده‌بندی فساد مالی و اداری واقع است که متأسفانه در این رابطه در سال ۲۰۰۷ - با تنزل ۰/۲ واحدی و افت ۲۶ رده‌ای - با نمره ۲/۵ در جایگاه ۱۳۱ جهان قرار گرفته‌ایم. بر این اساس، توجه به نظام و ساختار دولتی کشورمان بیش از پیش اهمیت می‌یابد.

در راستای اندازه‌گیری شاخص فساد مالی و اداری، متغیرهای بسیاری از جمله اختلاس، دریافت و پرداخت رشوه، پول‌شویی و جرایمی نظیر آن مورد ارزیابی قرار می‌گیرند. در کنار مسایل فوق، عدم انضباط مالی دولت و فقدان شفافیت اطلاعات - که عوامل بسیار مهمی در پدیده اقتصاد زیرزمینی هستند - از مهمترین دلایل بروز این شاخص نامناسب در کشورمان و در سطح بین‌المللی می‌باشند.

البته باید توجه داشت که در گزارش مذکور، مسایل مربوط به شاخص‌های بومی و فرهنگی تأثیرات بسیاری بر جایگاه و رتبه یک کشور دارند. همچنین به دلیل ورود سایر کشورها در رده‌بندی جدید نمی‌توان تغییر جایگاه و رتبه یک کشور را ملاک عملی و مناسبی برای تغییر فساد (تنزل و یا بهبود آن) دانست. اما در جهت سنجش فساد یک کشور، تغییر نمره کسب‌شده طی سال‌های متوالی، معیار مناسبی برای مقایسه می‌باشد و همان‌گونه که بیان شد، متأسفانه کشورمان در سال ۲۰۰۷ نسبت به ۲۰۰۶ تنزل ۰/۲ واحدی داشته است. در این رده‌بندی، کشورهای فقیر و درگیر جنگ به دلیل فقدان مراجع قدرتمند اجتماعی و سیاسی جزو فاسدترین کشورها طبقه‌بندی شده‌اند.

سومالی با نمره ۱/۴ و عراق با نمره ۱/۵ از بازترین این نمونه‌ها به حساب می‌آیند که در میان ۱۸۰ کشور مورد مطالعه، رده‌های ۱۷۸ و ۱۸۰ را به خود اختصاص داده‌اند. در این بین دانمارک، فنلاند و زلاندو همگی با کمترین فساد اداری و با در اختیار داشتن نمره ۹/۴

مباحثی مربوط به موانع کسب‌وکار، تولید، سرمایه و سرمایه‌گذاری مطرح است که در جریان این مباحث، بهبود شاخص‌های مرتبط با این موضوعات مورد ارزیابی قرار می‌گیرد. یک سری از این شاخص‌ها در کشورمان در حال بهبود است، ولی در برخی از شاخص‌ها نیازمند برنامه‌ریزی هستیم. اقتصاد ما بر پایه مدیریت دولتی استوار است.

بر همین اساس است که در سطوح کشورهای اقتصاد بسته قرار داریم. حتی پس از اجرای اصل ۴۴ در واگذاری‌هایی که صورت می‌گیرد، در بسیاری از مواقع، این شبه‌دولتی‌ها هستند که سهام شرکت‌های تحت واگذاری را خریداری می‌کنند و این امر باعث می‌شود پس از واگذاری، هنوز مدیریت این شرکت‌ها دولتی باشد. باید برای حل این مشکل، اصل ۴۴ به صورت واقعی پیاده شود و حتی اگر لازم است در برخی موارد، قانون مربوط به آن اصلاح شود تا اقتصادی فعال‌تر مبتنی بر مشارکت بیشتر بخش خصوصی در داخل و خارج از کشور داشته باشیم.

■ **تعمیر ایران:** متشکریم.

طرف را با مشکل مواجه می‌کند. مثلاً در برخی موارد تحت عنوانی چون مسایل حقوق بشر، فلسطین و مانند آن با دخالت‌های نایجابی خود به تضعیف روابط می‌پردازند. ما معتقدیم، اگر آنها می‌خواهند همچنان به عنوان شریک بزرگ تجاری ایران باقی بمانند در مسایل داخلی ایران دخالت نکنند، چون در یک سال انتخابات ریاست جمهوری است، یک سال شوراها، سال دیگر انتخابات مجلس و مانند آن که اگر آنها بخواهند در امور داخلی ایران دخالت کنند، طبیعتاً ما هم در مورد روابط با آنها تجدید نظر می‌کنیم.

تعمیر ایران: در رده‌بندی‌های جهانی که هر ساله از سوی مؤسسات نظرسنجی و ارزیابی خارجی صورت می‌گیرد - فارغ از بحث‌های حاشیه‌ای - کشورمان در زمره کشورهای اقتصاد بسته قرار دارد. شما چه راهکاری برای حل این مسأله برای تعامل بیشتر با جامعه جهانی پیشنهاد می‌کنید؟
من راه حل این مسأله را در همان پیاده‌سازی واقعی اصل ۴۴ می‌دانم. در کمیسیون اصل ۴۴

وزن ایران در سبب سیاست داخلی و اجتماعی

به سوی سلامت و شفافیت

زیر لوای قانون و با تکیه بر اصول اساسی قانونی و شرعی کشورمان، برای ارتقای جایگاه ایران از منظر اصول دموکراسی تلاش کنیم.

تصور فساد (Corruption Perception Index) از سوی نهادهای مختلف بین‌المللی مورد مطالعه قرار می‌گیرد که اساس آن اندازه‌گیری فساد مالی در سیستم دولتی کشورها است. در برآورد این شاخص از بررسی‌ها، مطالعات و اظهارنظرهای تحلیل‌گران و فعالان اقتصادی و سیاسی کشورها کمک گرفته می‌شود که با وزن دادن به متغیرهای آن، میزان این شاخص معین می‌گردد.

شایان ذکر است که تا سال ۲۰۰۶ علاوه بر اظهارنظر فعالان اقتصادی و سیاسی از تحلیل عموم مردم نیز کمک گرفته می‌شد که به دلایل بسیاری از جمله فقدان همگنی، این گزینه از سال مذکور حذف گردید. در تعیین شاخص ادراک فساد، به کشورهایی که کمترین فساد مالی و اداری را داشته باشند نمره ۱۰ و کشورهایی که بیشترین فساد را داشته باشند نمره صفر تعلق می‌گیرد. در این میان، دانشگاه پاساؤ آلمان (Passau) و سازمان شفافیت بین‌المللی از مهمترین مراکزی هستند که به بررسی و پژوهش در ارتباط با این شاخص می‌پردازند. بر اساس رتبه‌بندی سازمان

علیرغم تلاش‌هایی که در تمام ادوار گذشته جهت توسعه و رشد کشور شاهد بوده‌ایم، متأسفانه هنوز در بسیاری جهات با چالش‌های اجتماعی، سیاسی و اقتصادی درگیر هستیم. امروز، جوامع بین‌الملل، سالانه مبالغ و بودجه‌های کلانی را صرف تحقیق و پژوهش در زیرساخت‌ها و شاخص‌های فرهنگی و سیاسی و اقتصادی می‌نمایند تا از طریق آسیب‌شناسی مشکلات با بکارگیری اهرم‌های مرتبط، جایگاه جهانی خود را ارتقا دهند. مسایل و شاخص‌های سیاسی و اجتماعی از آن جهت اهمیت دارند که از جهات گوناگون و به صورت‌های مستقیم و غیر مستقیم، اثرات فراوانی بر اقتصاد می‌گذارند.

فساد مالی و اداری را دریابیم

یکی از شاخص‌های مهمی که علاوه بر آثار اجتماعی و سیاسی، تأثیرات شگرفی بر اقتصاد و رفاه دارد، مسأله فساد اداری و مالی در جامعه است که در حال حاضر از بزرگترین دغدغه‌های کشورهای دنیا به حساب می‌آید. در این رابطه، شاخص ادراک و یا

توصیه‌های منتخب راه و راهکار

مشکلات فراوان، ولی راهکارها مشخص‌اند.

با توجه به جایگاه نامناسب کشورمان در اکثر رده‌بندی‌های جهانی و عنایت به اهداف مهم و بلندمدتی چون سند چشم‌انداز ۲۰ ساله کشور، ماهنامه «اقتصاد ایران» در جهت اعتلای هرچه بیشتر اقتصاد ملی و دستیابی به جایگاه‌های مناسب جهانی، راهکارهای خود را در بخش‌های مختلف اقتصادی، سیاسی و اجتماعی ارایه می‌کند که امید است این راهکارها در دستور کار دولتمردان و مسؤولان اقتصادی و اجرایی کشور قرار گیرد.

- گسترش ارتباطات تجاری و بازرگانی با سایر کشورها، علی‌الخصوص کشورهای برخوردار از اقتصاد قدرتمند و تکنولوژی پیشرفته
- ایجاد فضای رقابتی در اقتصاد و گسستن بازارهای انحصاری
- عدم دخالت دولت در نظام قیمت‌گذاری و عرضه و تقاضای کل
- آزادسازی کلیه بازارها خصوصاً فعالیت‌های بانکی بر اساس نیاز بانکی (سپرده‌گذاران و تسهیلات‌دهندگان)
- تسهیل و رفع موانع محیط کسب‌وکار
- حمایت از کارآفرین در جهت ارتقای محصول ناخالص داخلی و در نتیجه حل مشکل رکود تورمی
- کاهش ریسک‌های داخلی و مدیریت ریسک‌های خارجی سیستماتیک
- حمایت از تولیدکنندگان با بازده و صادرات غیرنفتی از طریق افزایش انواع بیمه‌های اعتباری
- حل معضل انرژی در کشور و رشد سرمایه‌گذاری بیشتر در انرژی‌های نو
- اجبار تأسیس مرکزی در شرکت‌های خصوصی، جهت ارتقای بهره‌وری، پویایی و تخصص نیروی کار
- واردات اساتید خبره دانشگاهی و جلوگیری از خروج نیروی نخبه و متخصص ایرانی به خارج از کشور
- حل معضل بیکاری، خصوصاً جوانان
- انضباط پولی و مالی دولت‌ها
- گسترش آزادی‌های اقتصادی، سیاسی، اجتماعی در تمام سطوح، منطبق با قانون اساسی کشور

در رأس این رده‌بندی قرار دارند. باید اذعان داشت در کنار تمام متغیرهای مذکور، محدودیت‌های اجتماعی، فرهنگی، سیاسی و اقتصادی از موارد تأثیرگذاری است که به گسترش این پدیده کمک می‌نماید.

آزادی مطبوعات

یکی دیگر از شاخص‌های مهمی که در رده‌بندی‌های بین‌المللی مطرح است، شاخص آزادی مطبوعات است که آخرین رده‌بندی آن، به تازگی و در سال ۲۰۰۸ از سوی Freedom House آمریکا مورد محاسبه قرار گرفته است. نمره این شاخص بین صفر تا ۱۰۰ می‌باشد و هرچه این شاخص به صفر نزدیک‌تر باشد، نشان از آزادی بیشتر و هرچه به ۱۰۰ نزدیک باشد، نشان از محدودیت‌های بیشتر و آزادی کمتر مطبوعات می‌باشد. این مطالعه که در میان ۱۹۲ کشور انجام گرفت، به دلیل یکسانی رتبه‌های چند کشور، رتبه ۷۸ آخرین جایگاه این رده‌بندی می‌باشد که البته در اختیار کره شمالی است. در این راستا ایران با کسب نمره ۸۵ در جایگاه ۷۱ جهان قرار گرفته است و کشورهایی نظیر سومالی، رواندا و حتی فلسطین با در اختیار داشتن رده ۷۰ این رده‌بندی بالاتر از کشورمان واقع هستند. در این راستا، کشورهای فنلاند و ایسلند با در اختیار داشتن نمره ۹ در کنار دانمارک و نروژ با نمره ۱۰ و دو کشور سوئد و بلژیک با کسب نمره ۱۱ به ترتیب در مکان‌های اول تا سوم جای گرفته‌اند.

ارتباط جمعی

یکی از مباحث مربوط به آزادی و گسترش اطلاعات در یک جامعه، نحوه دسترسی به آن و مسایل مربوط به ارتباطات جمعی نظیر میزان برخورداری از کاربران اینترنت است. بر اساس آخرین رده‌بندی Freedom House کشورمان در سال ۲۰۰۸ با در اختیار داشتن ۱۸ میلیون کاربر اینترنت در میان ۱۹۱ کشور مورد بررسی در رده ۱۴ و پس از کشور اسپانیا قرار گرفته است. در این رده‌بندی کشورهای ایالات متحده، چین و ژاپن به ترتیب با در اختیار داشتن ۲۰۸، ۱۶۲ و ۸۷/۵۴ میلیون کاربر در صدر و واتیکان با ۹۳ کاربر در انتهای آن قرار دارند. شایان ذکر است که در این بررسی ۲۷ کشور فاقد منابع آماری بوده‌اند که کره شمالی از بنام‌ترین آنها محسوب می‌شود.

زندان

در کنار مسایل و مباحث مربوط به شفافیت

اطلاعات، ارتباطات جمعی و آزادی مطبوعات، شاخص جمعیت زندان‌های یک کشور از دیگر شاخصه‌هایی است که در رابطه با مسایل آزادی اجتماعی مطرح می‌باشد. در آخرین رده‌بندی این شاخص که توسط سازمان ملل متحد در سال ۲۰۰۷ صورت گرفت، کشورمان با نسبت ۲۱۴ نفر در هر ۱۰۰ هزار نفر - که در کل جمعیتی بالغ بر ۱۴۷ هزار و ۹۲۶ نفر می‌باشد - در مکان ۴۰ جهان جای گرفته است.

در این رده‌بندی، ایالات متحد با نسبت ۷۳۸ نفر در هر ۱۰۰ هزار نفر - که در کل معادل ۲ میلیون و ۱۸۶ هزار و ۲۳۰ نفر می‌باشد - در صدر قرار گرفته است. روسیه با نرخ ۶۱۱ نفر در هر ۱۰۰ هزار نفر و با جمعیت ۸۶۹ هزار و ۸۱۴ نفر در رده دوم این رتبه‌بندی قرار دارد. همچنین کشور نوبس و سینت کیتس - جزیره‌ای در دریای کارائیب - با نرخ ۵۴۷ نفر در هر ۱۰۰ هزار نفر در مکان سوم این رده‌بندی واقع است.

در نهایت باید اذعان داشت که با یک حساب سرانگشتی مشخص می‌گردد، کشورمان در بسیاری از موارد و شاخصه‌ها - علیرغم پتانسیل‌های بسیار بالایی که در اختیار دارد - جایگاه مناسبی در میان جوامع بین‌الملل ندارد و باید توجهات به مراتب بیشتری به رشد شاخص‌های کمی و کیفی اجتماع، سیاست و اقتصاد داشته باشیم.

توجه به آزادی‌های اجتماعی، سیاسی و اقتصادی - البته متناسب با اهداف قوانین و برنامه در جهت رشد و توسعه کشور - از راهکارهای اولیه‌ای است که باید بدان توجه شود؛ چراکه قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران که یکی از مترقی‌ترین قوانین اساسی در جهان و حتی در میان پیشروترین دموکراسی‌های دنیا به شمار می‌رود بر بسیاری از آزادی‌ها و مطالبات سیاسی و اجتماعی افراد تأکید دارد. ناگفته پیداست که منظور نظر از این پیشنهاد، تکیه بر آزادی‌های معقول و قانونی است، وگرنه در همه جای جهان، جرم‌ستیزی و تلاش در جهت امنیت و آرامش در جامعه توصیه مؤکد همه ادیان، قوانین و رهبران دینی و سیاسی - از هر نژاد و هر نوع حکومتی - است. ■